

Szerk. az olvasóhoz

Mi közünk a Soros Alapítványhoz, a CEU-hoz, vagy még fókuszáltabban: Soros Györgyhöz? A jelenlegi magyar közélet vagy politika új ütközőpontjához. Vagy inkább: a jelenlegi, demokratikusan megválasztott, (nagy) többségen nyugvó magyar kormányzat s az általa képviselt magyar társadalom ellenség- és idegenképének demonizált megtestesítőjéhez? Nekünk: a mindennapi politikától és a közéletől deklaráltan mentes „zsidó kulturális folyóiratnak”?

Mert a CEU *Jewish Studies* tanszékének tanárai és hallgatói rendszeres szerzőink közé tartoznak? (S ezért egyik szellemi hátszágunknak számít a most célkeresztbe vett szellemi műhely?) Vagy mert a korszaknyíra nőtt és távolodott ún. rendszerváltás korának elején mind a folyóiratunkat, mind a könyvkiadóinkat megszületéséhez és felszerepedéséhez segítette? (A legtöbb rendszerváltás-kori, sajnos – bár szignifikáns jelenségként – éppen mostanában sorra megszűnő folyóiratok és könyvkiadók nem léteztek a lassan magára találó, újra demokratikus magyar állam s a Magyar Soros Alapítvány együttes támogatása nélkül. E támogatás nagyjából fele-fele arányban oszlott meg a két pólus – „kulturális erőter” – között, s ez megvilágítja a szerepet és funkciót, amit ez az intézmény betöltött, sőt: korántsem paradox módon a mai fejlemények beágyazottságát.)

Azonban a szerzők önálló személyiségek, a támogatások pedig korrekten rajta szerepelnek – fontos kordokumentumként is – a támogatott kiadványaink valamennyijén.

Sokkal lényegbevágóbb a minta és szerep, s nemkülönben a reakció, amit kivív a most „tözsdealkusznak” titulált személyiség – történelmi kontextusban. S ezért van hozzá figyelő közünk! Felelőségünk, ami kibújhatatlanul kötelez a nyomot hagzó aggó állásfoglalásra.

Soros György – amennyire van képem róla: hevesen visszautasítaná ezt – egy személyben valószínűleg meg a magyar zsidóság oly kurtára sikeredett és oly tragikus vég(zet)be torkollott szerepét a magyar társadalom modern kori történetében. Nevezetesen: úgy belépni és alkotó tényezővé válni a sajátunk tudott/kívánt hazában, hogy annak értékeit és hagyományait újraértékelve – „szétszálazva és újraszöve” – nyissa ki Magyarország kapuit a modern és nyugatias paradigmaváltás előtt. Leginkább a kultúra és az alávett (többszörösen hátrányos) rétegek felzárkóztatása területén és révén. Felismerve – lehet, a gyakorlat szempontjából oly végzetes kontraproduktivitással –, hogy csak társadalmi szövetségek megnyerése révén, egy megváltozott magyar társadalomban lelhet otthonra, s lehet benne egyenjogú az Osztrák–Magyar Monarchiából származó, magyarrá vált zsidóság. Soros György roppant vagyona révén, amelynek, elődei-vel ellentétben, egyetlen garasát sem Magyarországon szerzte, az egyetemeket, kórházakat, szociális intézményeket s színházakat, folyóiratokat támogató kiirtott és elüldözött magyar zsidó tőkésosztály mecénás szerepét egyszemélyben játszotta el a rendszerváltás-kori Magyarországon. (S az most nem tartozik ide, hogy helytartói és kiskirályai révén nem kevés hibaszálalékkal. [Lásd. „Búcsú a Soros Alapítványtól” című istenhozzádunkat ugyanitt: 2001/4.] Enigmatikus példaként, hogy egy elpusztított társadalmi réteg progresszív és produktív emlékeit még egyszer érzékletesen felelevenítse. S egyúttal – ebben is oly kísérteties a hasonlóság – a rendelkezésére állott rövid időben: kitéphetlenül beleszervítette magát a magyar

Folytatás a 5. oldalon

TARTALOMJEGYZÉK TABLE OF CONTENTS

- 2 Arany János: Az örök zsidó (vers)
János Arany, The Eternal Jew (poem)
- 3 Gergely Ágnes: A 137. zsoltár (vers)
Ágnes Gergely, Psalm 137 (poem)
- 4 Az Emberi Erőforrások Minisztériumának véleménye az Auschwitz-tekercsről (dokumentum)
The Opinion of the Hungarian Government of Human Capacities about the Auschwitz-rolls (document)
- 6 Zsoldos Sándor: A legendás Ferenc pápa (Kamarás István OJD: Ferenc pápa-legendárium) (könyvismertetés)
Sándor Zsoldos, The legendary Pope Francis (book review)
- 11 Weiss János: Diaszpóra (tanulmány)
János Weiss, Diaspora (study)
- 26 Bikácsy Gergely: Apostol utca 13. (regényrészlet)
Gergely Bikácsy, Apostol street 13. (installment)
- 30 Simoncsics Péter: Krúdy Gyula tudományáról dokumentumregénye, A tiszaezslári Solymosi Eszter művészete kapcsán (tanulmány)
Péter Simoncsics, Gyula Krúdy's Science based on his Documentary Novel (study)
- 44 Zirkuli Péter: Francia könyv Kertész Imréről (Clara Royer) (könyvismertetés)
Péter Zirkuli, A French Book on Imre Kertész (Clara Royer) (book review)
- 51 Kertész Imre: Lót dilemmai a 21. században (Kőbányai János telefoninterjúja)
Imre Kertész, Lot's dilemmas in the 21st century (telephone interview with János Kőbányai)
- 56 Lengyel Dávid: „Kertész” leszek? (Clara Royer Kertész Imre-életrajzának fogadtatása) (beszámoló és kritika)
Dávid Lengyel, Will I be 'Kertész'? (a reception piece on Clara Royer's biography of Imre Kertész)
- 63 Vajda Júlia: „Harminc emberből ez alatt a pár hónap alatt – ö körülbelül kettő kérdezte azt meg, hogy mi volt tulajdonképpen a deportálás” (pszichológiai mélyinterjú)
Júlia Vajda, “Out of thirty only about two people raised the question what deportation actually was” (psychological depth interview)
- 77 Goldstein Imre: A hóember unokája (Nemes Anna fordítása) (regényrészlet)
Imre Goldstein, The Snowman's grandchild (transl. by Anna Nemes) (installment)
- 84 Olosz Levente: A zsidók mint propagandaeszköz és alkalap a kommunista Romániában (tanulmány)
Levente Olosz, Jews as a Tool of Propaganda and a Base Deal in the Communist Romania (study)
- 95 Huszár Ágnes: Olvasónapló
Ágnes Huszár, Reader's Diary
- 105 Fodor János: Empirikus mintavétel a két világháború közötti időszak kolozsvári zsidó közösségének mindennapjaiból. Gidó Attila könyvéről (recenzió)
János Fodor, An Empirical Sampling from the Every Day Life of Cluj's Jewish Community in the Interwar Period (recension)
- 107 Huszár Ágnes: Vathy Zsuzsa (1940–2017)
Ágnes Huszár, Zsuzsa Vathy (1940–2017)
- 109 Dési János: „Senkit és semmit nem képviselek, legfeljebb magamat, a történetírást, ahogy én képzelem.” Emlékezés Varga Lászlóra (1948–2016)
János Dési, “I represent myself and story writing the way I see it”, in remembrance of László Varga (1948–2016)
- 123 Figyelő
Observer